

LECTIO XXIII: ΕΝΑΣ ΥΠΕΡΟΧΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Άσκηση Ι.

Να συμπληρωθούν οι σωστοί τύποι της υποτακτικής του παρατατικού (ενεργητικού και παθητικού). Προσοχή στον τονισμό!

Rogabat pater, quid filius (facio)

Rogabat pater, ubi filius (sum)

Rogabat pater, quid ego amico (do)

Rogabat pater, num (αν) filii (quiesco)

Rogabat pater, num cena (δείπνο) (paror)

Rogabat pater, num filius (sequor)

Λύση

Rogabat pater, quid **faceret** filius

Rogabat pater, ubi **esset** filius

Rogabat pater, quid ego amico **darem**

Rogabat pater, num (αν) filii **quiescerent**

Rogabat pater, num cena (δείπνο) **pararetur**

Rogabat pater, num filius **sequeretur**

Άσκηση II.

Να αναγνωριστεί και να κλιθεί στον ίδιο χρόνο ο τύπος *ascensus erat*.

Λύση

ascensus erat: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού της ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας του ρήματος *ascendo*

Οριστική Παρατατικού

ascensus eram
ascensus eras
ascensus erat
ascensuri eramus
ascensuri eratis
ascensuri erant

Άσκηση III.

Να αναγνωριστούν συντακτικά οι παρακάτω λέξεις και φράσεις:

vivere, interroganti, cohibitae, se dolori dabat, occiso Scriboniano

Λύση

vivere: αντικείμενο του ρήματος simulabat, ειδικό απαρέμφατο.

interroganti: επιθετική μετοχή. Λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στο marito.

cohibitae: επιθετική μετοχή ως επιθετικός προσδιορισμός στο lacrimae.

se dolori dabat: dabat: ρήμα, se: άμεσο αντικείμενο ρήματος (άμεση αυτοπάθεια), dolori: έμμεσο αντικείμενο.

occiso Scriboniano: επιρρηματική χρονική μετοχή, γνήσια αφαιρετική απόλυτη, δηλώνει το προτερόχρονο. (occiso: χρονική μετοχή, Scriboniano: υποκείμενο μετοχής).

Ανάλυση: cum Scribonianus occisus esset ή postquam/ ubi/ ut Scribonianus occisus est.

Άσκηση IV.

Να αναγνωριστούν γραμματικά και να κλιθούν οι τύποι:

funus, ingentem, navem.

Λύση

funus: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού funus -eris, γ' κλίση, ουδέτερο = η κηδεία

ingentem: αιτιατική ενικού θηλυκού γένους του επιθέτου ingens, ingens, ingens, (γενική ενικού: ingentis) γ' κλίση = πελώριος, -α, -ο

navem: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού navis, navis, γ' κλίση, θηλυκό = το πλοίο

Κλίνονται ως εξής:

Ενικός		Πληθυντικός
Ονομ. Γεν. Δοτ. Αιτιατ. Κλητ. Αφαιρ.	funus funeris funeri funus funus funere	funera funerum funeribus funera funera funeribus

Ενικός		Πληθυντικός
Ονομ. Γεν. Δοτ. Αιτιατ. Κλητ. Αφαιρ.	ingens ingentis ingenti ingentem ingens ingenti	ingentes ingentium ingentibus ingentes ingentes ingentibus

	Ενικός	Πληθυντικός
Ονομ. Γεν. Δοτ. Αιτιατ. Κλητ. Αφαιρ.	navis navis navi navem navis nave/ navi	naves navium navibus naves/ navis naves navibus

Άσκηση V.

Να γίνει χρονική αντικατάσταση του τύπου *conduxit*.

Λύση

Ενεστ.: *conducit*

Παρατ.: *conducebat*

Μελ.: *conducet*

Παρκμ.: *conduxit*

Υπερσ.: *conduxerat*

Συν. Μελ.: *conduxerit*

Άσκηση VI.

Να μεταφραστούν στα λατινικά οι προτάσεις:

Η Αρρία ρωτούσε με δάκρυα αν ζούσε ο γιος της.

Η Αρρία ακολούθησε τον άντρα της με ένα ψαροκάικο.

Λύση

Arria cum lacrimis rogabat, num filius suus viveret.

Arria maritum suum piscatoriā naviculā secuta est.

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Άσκηση Ι.

i) Να κλιθούν στην υποτακτική παρατατικού της φωνής που βρίσκονται τα ρήματα: ignoraretur, ageret, prorumperent, imponeretur.

ii) Να κλιθούν στην υποτακτική μέλλοντα ενεργητικής φωνής τα ρήματα: paravit, sumpsit, fuerat

Λύση

i) Υποτακτική Παρατατικού:

ignorarer ignorareris ignoraretur ignoraremur ignoraremini ignorarentur	agerem ageres ageret ageremus ageretis agerent	prorumperem prorumperes prorumperet prorumperemus prorumperetis prorumperent	imponerer imponereris imponeretur imponeremur imponeremini imponerentur
--	---	---	--

ii) Υποτακτική Μέλλοντα:

paraturus, -a, -um sim paraturus, -a, -um sis paraturus, -a, -um sit paraturi, -ae, -a simus paraturi, -ae, -a sitis paraturi, -ae, -a sint	rediturus, -a, -um sim rediturus, -a, -um sis rediturus, -a, -um sit redituri, -ae, -a simus redituri, -ae, -a sitis redituri, -ae, -a sint	futurus, -a, -um sim futurus, -a, -um sis futurus, -a, -um sit futuri, -ae, -a simus futuri, -ae, -a sitis futuri, -ae, -a sint
--	--	--

Άσκηση II.

Να μεταφερθούν οι παρακάτω ρηματικοί τύποι στον τύπο που σας ζητείται για τον καθένα, στη φωνή που βρίσκονται:

aegrotabat: Β' ενικό υποτακτικής παρατατικού

vivere: γ' ενικό υποτακτικής μέλλοντα

dabat: α' πληθυντικό υποτακτικής μέλλοντα

moverat: α' ενικό υποτακτικής παρατατικού

orabat: Β' ενικό υποτακτικής μέλλοντα

trahebatur: γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού

impetravit: Β' πληθυντικό υποτακτικής μέλλοντα

conduxit: α' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού

everterunt: α' ενικό υποτακτικής μέλλοντα

fuerat: Β' ενικό υποτακτικής παρατατικού

interemptis: Β' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού

recepit: γ' ενικό υποτακτικής μέλλοντα

pensatum est: Β' ενικό υποτακτικής παρατατικού

potuimus: Β' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού

sunt: γ' πληθυντικό υποτακτικής μέλλοντα

poteras: γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού

Λύση

aegrotabat: **aegrotares**

vivere: **victurus, -a, -um sit**

dabat: **daturi, -ae, -a simus**

moverat: **moverem**

orabat: **oraturus, -a, -um sis**

trahebatur: **traheretur**

impetravit: **impetraturi, -ae, -a sitis**

conduxit: **conduceremus**

everterunt: **eversurus, -a, -um sim**

fuerat: **esses**

interemptis: **interimeremini**

recepit: **recepturus, -a, -um sit**

pensatum est: **pensareris (ή -re)**

potuimus: **possetis**

sunt: **futuri, -ae, -a sint**

poteras: **posset.**

Άσκηση III.

- i. Ο ευθύς λόγος που ακολουθεί να μετατραπεί σε πλάγιο με εξάρτηση από το Arria respondebat: «Bene quievit, libenter cibum sumpsit»
- ii. Ο πλάγιος λόγος που ακολουθεί να γίνει ευθύς: ac marito persaepe interroganti, quid ageret puer, respondebat

Λύση

- i) Μετατροπή ευθέος λόγου σε πλάγιο: Arria respondebat puerum bene quievisse, libenter cibum sumpsisse.
- ii) Μετατροπή πλαγίου λόγου σε ευθύ: “Quid agit puer?”

Άσκηση IV.

Να συμπληρωθούν τα κενά με τους κατάλληλους τύπους του παρατατικού.

1. Ovidius desiderabat ut Romam (revertor)
2. Cicero Romanos oravit ut patriam (amo)
3. Pompeius bellum ita paravit ut a Caesare (ignoror)
4. Mater persaepe interrogabat num filia cibum (sumo)
5. Cato Romanos monebat ut Carthaginem (deleo)
6. Orabatis ut (vos) puellam (video)

Λύση

1. Ovidius desiderabat ut Romam **reverteretur**.
2. Cicero Romanos oravit ut **amarent** patriam
3. Pompeius bellum ita paravit ut **ignoraretur** a Caesare.
4. Mater persaepe interrogabat num filia cibum **sumeret**.
5. Cato Romanos monebat ut Carthaginem **deherent**.
6. Orabatis ut (vos) puellam **videretis**.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟΥΣ

Άσκηση Ι.

Να εντοπισθούν και να χαρακτηρισθούν οι δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου και να δικαιολογηθεί η έγκλιση και ο χρόνος με τον οποίο εκφέρονται.

Λύση

Δευτερεύουσες προτάσεις:

ut ignoraretur a marito: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του συμπεράσματος στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *ignoraretur*, εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο *ut* επειδή είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το συμπέρασμα στη λατινική θεωρείται μια υποκειμενική κατάσταση, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*ignoraretur*) γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου *paravit* (ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση), και αναφέρεται στο παρελθόν. Στην κύρια πρόταση υπάρχει το *ita*.

cum illa cubiculum mariti intraverat: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *intraverat*, εισάγεται με τον επαναληπτικό σύνδεσμο *cum*, εκφέρεται με οριστική, γιατί η πράξη μας ενδιαφέρει από καθαρά χρονική άποψη και συγκεκριμένα με οριστική υπερσυντελικού, εκφράζει την αόριστη επανάληψη στο παρελθόν και σε σχέση με την προσδιοριζόμενη πρόταση δηλώνει το προτερόχρονο

quid ageret puer: δευτερεύουσα ουσιαστική πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής άγνοιας ως αντικείμενο στη μετοχή *interroganti*, εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία *quid*, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει μια υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της ερώτησης και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού *ageret*, γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*interroganti*: εξάρτηση της μετοχής από το *respondebatur*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας, εισάγεται με τον ιστορικό - διηγηματικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός - διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσά τους. Είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική. Συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*vincerent*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*egrediebatur*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

prorumperentque: δευτερεύουσα χρονική πρόταση (συνδέεται παρατακτικά, συμπλεκτικά, (-que) με την προηγούμενη πρόταση).

ut simul imponeretur: δευτερεύουσα βουλητική πρόταση ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *orabat*, εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της είναι κάτι το επιθυμητό και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*imponeretur*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*orabat*) (ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και αναφέρεται το παρελθόν.

Άσκηση II.

Οι παρακάτω μετοχές να αναλυθούν σε δευτερεύουσες προτάσεις: interroganti, cohibitae.

Λύση

Ανάλυση μετοχών σε δευτερεύουσες προτάσεις:

interroganti: **qui persaepe interrogabat**

cohibitae: **quae cohibitae sunt/ erant**

Άσκηση III.

i. Ο ευθύς λόγος που ακολουθεί να μετατραπεί σε πλάγιο με εξάρτηση από το Arria respondebat: «Bene quievit, libenter cibum sumpsit»

ii. Ο πλάγιος λόγος που ακολουθεί να γίνει ευθύς: ac marito persaepe interroganti, quid ageret puer, respondebat

Λύση

i) **Μετατροπή ευθέος λόγου σε πλάγιο:** Arria respondebat puerum bene quievisse, libenter cibum sumpsisse.

ii) **Μετατροπή πλαγίου λόγου σε ευθύ:** “Quid agit puer?”

Άσκηση IV.

Να γράψετε όλους τους τύπους της ενεργητικής φωνής που χρησιμοποιούν τα αποθετικά ρήματα: *mortuus est*, *egrediebatur*.

Λύση

	<u>mortuus est</u>	egrediebatur
Μετοχή Ενεστώτα	<i>moriens -ntis</i>	<i>egrediens -ntis</i>
Μετοχή Μέλλοντα	<i>moriturus, -a, -um</i>	<i>egressurus, -a, -um</i>
Υποτακτική Μέλλοντα	<i>moriturus, -a, -um sim</i> <i>sis</i> <i>sit</i> <i>morituri, -ae, -a simus</i> <i>sitis</i> <i>sint</i>	<i>egressurus, -a, -um sim</i> <i>sis</i> <i>sit</i> <i>egressuri, -ae, -a simus</i> <i>sitis</i> <i>sint</i>
Απαρέμφατο Μέλλοντα	<i>moriturum, -am, -um esse</i> <i>morituros, -as, -a esse</i>	<i>egressurum, -am, -um esse</i> <i>egressuros, -as, -a esse</i>
Σουπίνο	<i>mortuum</i> <i>mortuu</i>	<i>egressum</i> <i>egressu</i>
Γερούνδιο	<i>moriendi</i> <i>moriendo</i> <i>moriendum</i> <i>moriendo</i>	<i>egrediendi</i> <i>egrediendo</i> <i>egrediendum</i> <i>egrediendo</i>

Ημερομηνία τροποποίησης: 02/11/2011